

Promet in okolje v Evropi

Naraščajoči obseg prometa vedno bolj obremenjuje okolje, zlasti vpliva na podnebne spremembe in izgubo biotske raznovrstnosti. Trenutna prizadevanja za ukrepanje v najboljšem primeru samo upočasnjujejo stopnjo naraščanja.

Razveseljivo je dejstvo, da tehnološke izboljšave kljub povečanemu obsegu prometa zmanjšujejo onesnaževanje zraka. Ne glede na to, pa je potrebno storiti še več, da se reši vprašanje onesnaževanja zraka v urbanih območjih.

V tem kratkem poročilu je opisan napredek od zgodnjih devetdesetih let do začetka tega tisočletja.

Trendi v prometnem sektorju

Obseg prometa še vedno narašča

Ključni cilj prometne politike EU je že vrsto let ločevanje rasti prometa od gospodarske rasti. Obseg prometa v Evropski uniji je namreč naraščal postopoma z enako ali celo večjo stopnjo kot gospodarstvo: skoraj 20 odstotkov v potniškem prometu in okoli 30 odstotkov v tovornem prometu.

Cestni in zračni promet naraščata hitreje kot druge vrste prevoza

Poleg ločevanja rasti prometa od gospodarske rasti, je ključni cilj prometne politike EU tudi do leta 2010 doseči, da deleži različnih vrst prevoza ostanejo na ravneh iz leta 1998.

V devetdesetih letih sta k rasti prometa prispevala predvsem cestni in zračni promet, medtem ko druge vrste prevoza, kot so železniški, avtobusni promet in promet po celinskih plovni poteh,

niso naraščale oziroma se je njihov obseg celo zmanjšal. Zračni promet je bil najhitreje naraščajoči način prevoza s 5-odstotno stopnjo rasti ali več.

Prometna infrastruktura se še naprej širi

V zadnjem desetletju se je v starih državah članicah mreža avtocest povečala za več kot 12 000 km, v novih pa za okoli 1 000 km.

Naložbe v vseevropsko prometno omrežje EU so bile zlasti namenjene zapolnjevanju vrzeli v omrežjih železniških prog za visoke hitrosti in cestnih omrežjih, pri čemer je imel cestni program precejšnjo prednost pred železniškim.

Skupna dolžina avtocest se je tako hitro povečevala, medtem ko se je obseg infrastrukture običajnega železniškega prevoza in prevoza po celinskih plovni poteh počasi zmanjševal.

Strukture cen na splošno ne podpirajo ciljev prometne politike EU

Počasnejši napredek pri prestrukturiranju prevoznih stroškov, s katerim bi bolje internalizirali zunanje stroške, bi pomagal zmanjšati celotno povpraševanje po prometu in prometni infrastrukturi ter optimiziral razkol med različnimi vrstami prevoza.

Cene transporta so na primer še vedno bolj naklonjene osebnim avtomobilom kot javnemu prevozu. Skupni stroški za avtomobilski prevoz, ki zajemajo nabavne in obratovalne stroške, so ostali enaki, medtem ko so stroški za druge vrste prevoza narasli. To pomeni, da so ljudje brez avtomobila manj mobilni.

Trenutno se uvajajo predpisi za povrnitev dela infrastrukturnih stroškov za železniški in cestni promet, vedno glasnejše pa so zahteve za uvedbo davka na gorivo pri letalskem prometu znotraj EU.

Okoljski trendi

Emisije škodljivih onesnaževal se zmanjšujejo

Emisije škodljivih onesnaževal iz cestnih vozil so se občutno zmanjšale. Padec lahko pripišemo emisijskim standardom EU za cestna vozila, ki so bili poostreni v začetku devetdesetih let. Ta proces se še vedno nadaljuje. Emisije onesnaževal, ki jih je potrebno v skladu z zakonodajo regulirati, so se zmanjšale za 24 do 35 odstotkov (mednarodni letalski promet in pomorski ladijski promet nista vključena).

Kljub manjšemu onesnaževanju zraka zaradi cestnega prometa, se v urbanih območjih še vedno pojavljajo težave glede kakovosti zraka. Potrebne so dodatne spobude za zmanjšanje izpostavljenosti ljudi onesnaževalom, ki škodujejo zdravju.

Zagotavljanje, da testni sklopi odražajo resnične vozne razmere, vključno z 'nameščanjem čipov' v dizelske avtomobile, je enako pomembno kot nadaljnje zaostrovanje standardov za cestna vozila.

Emisijski standardi se bodo najprej uvedli za železniške lokomotive in plovila po celinskih vodah, in sicer od leta 2005 naprej. Mednarodni standardi za emisije iz zračnega prometa obstajajo že vrsto let in so se v devetdesetih poosttrili.

Vendar ti standardi upoštevajo samo emisije na letališčih in okoli njih; emisije pri letenju na višini, ki prispevajo h globalnemu segrevanju ozračja, niso upoštevane.

Emisije toplogrednih plinov se povečujejo

Kljub temu, da so osebni avtomobili postali učinkovitejši, se je posledično zmanjšanje emisij CO₂ iz avtomobilov več kot izravnalo z rastjo prometa. Posledica je okoli 20-odstotno povečanje emisij CO₂ iz cestnega prometa.

Trenutne obveznosti avtomobilske industrije, ki se nanašajo na zmanjšanje emisij CO₂, se iztečejo v letu 2008/2009. Zato je potrebno doreči prihodnjo ureditev na tem področju in področje uporabe razširiti na dostavna vozila, zagotoviti, da testni sklopi odražajo dejanske vozne razmere ter da se uporablja oprema kot se klimatske naprave. Letalski promet prav tako kot cestni občutno in čedalje bolj prispeva k emisijam ogljikovega dioksida. Ker zračni promet hitro narašča, bo njegov vpliv na podnebje kmalu presegel vpliv osebnih vozil. Predvideva se namreč, da bo do leta 2030 celo dvakrat večji. Poleg mednarodnega ladijskega prometa tudi letalstvo ni urejeno v skladu s Kjotskim protokolom.

Pritisk na habitate se povečuje

Prometna infrastruktura z neposredno izrabo zemljišč, hrupom in svetlobnimi motnjami, onesnaževanjem zraka in drobitvijo pokrajin obremenjuje habitate in biotsko raznovrstnost. Ker se prometna infrastruktura širi, bo obremenjenih vedno več zavarovanih naravnih območij. Na splošno promet vpliva na že okoli polovico zavarovanih območij v Evropi. Obstajajo velike regionalne razlike, ki so tesno povezane z različno gostoto prebivalstva, promet pa močno vpliva celo na oddaljena območja arktičnega ozemlja.

Viri

Ten key transport and environment issues for policymakers, EEA Report No. 3/2004 (Deset ključnih prometnih in okoljskih vprašanj za oblikovalce politike), Poročilo EEA št. 3/2004, Evropska agencija za okolje, Kopenhagen, 2004.

Evropska agencija za okolje
Kongens Nytorv 6
1050 Kopenhagen K
Danska

Tel.: +45 33 36 71 00
Faks: +45 33 36 71 99

Spletna stran: www.eea.eu.int
Vprašanja: www.eea.eu.int/enquiries

